

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

VUOSIKERTOMUS 1980

KALEVANKATU 12 - 00100 HELSINKI 10

ALKOHOLITUTKIMUSSÄÄTIÖ

HALLITUS 1980-1982:

PUHEENJOHTAJA	ILKKA S U O M I N E N, VALTIOT.MAIST.
VARAPUHEENJOHTAJA	HENRIK W A L L G R E N, PROF.
JÄSENET	LEO H I R V O N E N, PROF.
	PEKKA K U U S I, MINISTERI
	TAPANI P U R O L A, PROF.
	USKO P U U S T I N E N, OSASTOPÄÄLLIKKÖ
	KAI S I E V E R S, APULAISPROF.
	HEIKKI S U O M A L A I N E N, PROF.
	JOHAN VON W R I G H T, PROF.

TYÖVALIOKUNTA 1980-1982:

PUHEENJOHTAJA	HENRIK W A L L G R E N, PROF.
	LEO H I R V O N E N, PROF.
	KAI S I E V E R S, APULAISPROF.
	JOHAN VON W R I G H T, PROF.
ASiantuntijat	HEIKKI K O S K I, HALLINTOT.TRI
	JUHA P A R T A N E N, VALTIOT.LIS.
	REINO Y L I K A H R I, DOSENTTI
RAHAVARAINHOITAJA:	PER-OLOF KREANDER, KAUPPAT.MAIST.

SIHTEERI JA TUTKIMUSJOHTAJA:

KETTIL B R U U N, VALTIOT.TRI
(VUODEN 1981 ALUSTA:
KLAUS M Ä K E L Ä, VALTIOT.TRI)

Y l e i s k a t s a u s

Tutkimus on luonteeltaan kansainvälistä. Suomen alkoholiolot taas ovat erikoislaatuiset. Näin suomalaisen alkoholitutkimuksen eräs tärkeä tehtävä on suhteuttaa toisiinsa yleinen alkoholitietous ja Suomen erityispiirteet. Säätiön tänä vuonna valmistuneiden tutkimushankkeiden raporteista poimitaan eräitä tuloksia, jotka liittyvät Suomen erityispiirteisiin.

Suomen alkoholijärjestelmän kehitystä ei voida ymmärtää, jollei tunneta tiukkaa alkoholikontrollia ajavaa kansanliikettä. Irma Sulkunen on tutkinut mielenkiintoista tapahtumaa kansanliikkeiden historiassa, vuoden 1898 juomalakkoa. Noin 70 000 kansalaista lupasi olla käyttämättä alkoholijuomia vuoden ajan. Juomalakko on tähän saakka nähty lähinnä alkoholipoliittisena tapahtumana. Sulkusen tulokset kuitenkin osoittavat, ettei juomalakkoa voida ymmärtää, jollei sitä liitetä työnväenliikkeen järjestäytymispyrkimyksiin. Itse asiassa oli kysymys eräänlaisesta vaihtoehdosta silloiselle raittiusliikkeelle, kilpailuyrityksestä.

Oiva Turpeinen on tutkinut alkoholipolitiikkaa ensimmäisen maailmansodan aikana. Sen sijaan että Suomi oli itse aiemmin pyrkinyt alkoholipoliittisiin rajoituksiin, nyt Venäjä vaati Suomelta alkoholin saatavuuden tiukentamista. Epämääräisten toimintaohjeiden tulokinnassa esiintyi kiintoisia alueellisia eroja.

Viime aikoina Suomen ravintoloissa on kehittynyt päivätanssi-instituutio, johon ei ole helppo löytää ulkomailta vastinetta. Elina Haavio-Mannila ja Raija Snicker ovat julkaisseet päivätansseista kirjan, joka asettaa tämän uuden käyttäytymismuodon paikoilleen. Tutkimus osoittaa, mitä kaikkea noihin tansseihin mahtuu ja että niiden merkitys eri ihmisryhmille on hyvin erilainen. Mutta uutuus liittyy myös perinteeseen: työläis-kaupunginosien päivätanssiravintolat toimivat vanhan tanssiperinteen esille nostattajina.

Jos nämä tutkimukset pitäytyvät tiiviisti Suomen erityisololoissa, on Pekka Sulkunen taas suhteuttanut kansainvälistä kehitystä Suomen erityisoloihin. Sulkunen on aiemmin kuvannut maailman alkoholiolojen kehitystä toisen maailmansodan jälkeen, ja väitöskirjassaan hän pyrkii erittelemään

tarkemmin, mitä Suomessa on tapahtunut 60- ja 70-luvuilla. Hänen tulkintansa on, että kehitykseen on olennaisesti vaikuttanut ns. määrän sukupolven muuttunut näkemys juomisesta ja alkoholipolitiikasta. Sukupolvijattelu on tuonut uuden näkökulman alkoholitutkimukseen, joka vaikuttanee hedelmöittävästi uusiin tutkimuksiin.

Historiallisten ja sosiologisten tutkimusten ohella on myös sosiaalilääketieteellisessä ja biologisessa tutkimuksessa kiinnitetty huomiota Suomen erityispiirteisiin. Kari Poikolaisen tutkimukset kuolleisuudesta ja sairastavuudesta ovat osoittaneet, että Suomen alkoholimyrkytysfrekvenssi, ei vain Pohjoismaihin verrattuna vaan myös kansainvälisesti, on poikkeuksellisen korkea. Reino Ylikahrin ja Matti Huttusen vuoden aikana loppuunsaattetut krapulatutkimukset ovat myös suuntautuneet ilmiöön, jolle on syytä antaa erityistä painoa Suomessa.

Oikeusministeriö on kertomusvuonna vahvistanut säätiön uudet säännöt. Muutoksen päätarkoitus on selventää hallituksen ja työvaliokunnan suhteita ja antaa muodolliset puitteet säätiön tiedemiehistä koostuvan työvaliokunnan päätösvallan määrittämiselle. Työvaliokunnan valtuudet uuden tutkimuksen käynnistämiseksi joustavasti ovat osoittautuneet tärkeiksi. Keskiolutmarssi oli tapahtuma, jonka tutkimiseksi Hannu Mäkinen laati suunnitelman ja jonka toteuttaminen vaati nopeata päätöksentekoa. Vuonna 1980 aloitti uusi hallitus kolmivuotiskautensa. Kolmannes jäsenistä on uusia. Vuoden aikana valittiin uudeksi tutkimusjohtajaksi ja sihteeriksi Klaus Mäkelä, joka ottaa tehtävät vastaan vuoden 1981 alusta.

H a l l i n t o

Hallituksen kokoonpano oli kertomusvuonna, joka oli kolmivuotiskauden 1980-1982 ensimmäinen, seuraava: sosiaali- ja terveysministeriön edustajat: prof. Leo Hirvonen, prof. Tapani Purola ja osastopääll. Usko Puustinen; opetusministeriön edustajat: apulaisprof. Kai Sievers ja prof. Johan von Wright; Alkon edustajat: ministeri Pekka Kuusi, prof. Heikki Suomalainen, puheenjohtaja Ilkka Suominen ja prof. Henrik Wallgren. Hallituksen puheenjohtajana on ollut Suominen ja varapuheenjohtajana Wallgren.

Työvaliokuntaan ovat kuuluneet hallituksen jäsenet: Hirvonen, Sievers, Wallgren ja von Wright. Puheenjohtajana on ollut Wallgren. Asiantuntijoina olivat tri Heikki Koski, lis. Juha Partanen ja tri Reino Ylikahri; rahavarainhoitajana oli johtaja Per-Olof Kreander ja tutkimusjohtaja-sihteerinä Kettil Bruun. Tilintarkastajat olivat pääjohtaja Esko Niskanen (varalla KTM Pertti Tuomala) ja ylikamreeri Kaija Viskari (varalla apulaisosastopääll. Pekka Pitsinki).

Hallitus kokoontui neljä kertaa ja työvaliokunta kymmenen kertaa.

Säätiön työvaliokunta on asettanut tukiryhmiä joidenkin laajojen projektien tukemiseksi.

Historian tutkimuksen (tutkimukset 035 ja 058) tukiryhmä kokoontui vuoden aikana kerran. Tukiryhmän kokoonpano: prof. Matti Klinge (puheenjohtaja), dos. Klaus Mäkelä, prof. Hannu Soikkanen, FL Irma Sulkunen, dos. Matti Viikari ja prof. Heikki Ylikangas.

Alkoholin vaikutus keskushermoston ärtyvien solukalvojen toiminnallisesti tärkeisiin rakenteisiin -tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut kertomusvuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: prof. Henrik Wallgren (puheenjohtaja), prof. Ossi Renkonen ja FK Pekka Virtanen.

Asunnottomat alkoholistit sosiaalilääketieteellisenä ongelmana -tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut kertomusvuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: apul.prof. Kai Sievers (puheenjohtaja), prof. Erik Anttinen, dos. Kettil Bruun, toiminnanjoht. Lasse Murto ja LL Ilkka Taipale.

Alkoholi, ravinto ja maksa -tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut kertomusvuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: prof. Leo Hirvonen (puheenjohtaja), FT Kai Lindros ja LKT Mikko Salaspuro.

Työn ja työolosuhteiden merkitys työntekijöiden alkoholinkäyttöä säätelevänä tekijänä -tutkimuksen tukiryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Tukiryhmän puheenjohtajana toimi apulaisprof. Elina Haavio-Mannila, jäseninä olivat LL Marja-Liisa Honkasalo, VTL Juha Partanen, FK Timo Partanen ja LKT Kari Poikolainen.

Alkoholitutkimusaineistojen tilastollisten analyysimenetelmien kehittäminen -tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut kertomusvuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: apulaisprof. Anders Ekholm (puheenjohtaja), VTK Timo Alanko, VTL Juha Partanen ja VTK Seppo Pöntinen.

Päihdehuollon asiakkaan hoitosuunnitelma ja sen toteutuminen -tutkimuksen tukiryhmä kokoontui vuoden aikana neljä kertaa. Tukiryhmän puheenjohtajana toimi apulaisprof. Kai Sievers, jäseninä olivat dos. Kettil Bruun, prof. Matti Hakama, VTT Lasse Murto sekä tutkijat Rauno Mäkelä ja Anja Sirén.

Asuntola, alkoholi ja väkivalta -tutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut kertomusvuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: VTL Patrik Törnudd (puheenjohtaja), dos. Kettil Bruun ja HuK Heikki Katajisto.

Turvakotitutkimuksen tukiryhmä ei kokoontunut vuoden aikana. Tukiryhmän kokoonpano: dos. Kettil Bruun (puheenjohtaja), toiminnanjoht. Aira Heinänen, VTL Teuvo Peltoniemi, VTT Lasse Murto ja VTK Tuija Mäkinen.

T u t k i m u s t o i m i n t a

Säätiön ohjelmaan sisältyvät tutkimussopimukset ovat kehittyneet seuraavasti:

- 035 Suomen teollisuuden muutokset ja alkoholikysymys. Tutkimusaineistoa on jäsennetty ja projektista on pidetty luentosarja Helsingin yliopistossa. Tutkija: Matti Viikari, Helsingin yliopiston historian laitos.
- 041 Lakisääteinen alkoholistien avohuolto. Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää Helsingin alkoholistihuollon toiminnan sisältöä ja yhteistyötä. Vuoden aikana viimeisteltiin PAVI-tutkimuksen raporttia, mikä valmistui julkaisukuntoon vuoden lopussa. Kertomusvuoden aikana julkaistiin tutkimuksen perheväkivaltaosaan liittyen useita artikkeleita ja esitelmiä. Tutkimus on siten viety päätökseen. Tutkija: Teuvo Peltoniemi, Alkoholitutkimussäätiö.

- 045 Krapulan syntymekanismi ja hoito. Varsinaiset kokeet suoritettiin loppuun vuoden 1978 aikana. Sen jälkeen tuloksia on analysoitu edelleen ja saatettu julkaisukuntoon. Tärkeimmät tulokset sisältävä katsaus on parhaillaan painossa lehdessä *Pharmacology, Biochemistry and Behavior*. Projekti on viety päätökseen. Tutkijat: Reino Ylikahri, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, III sisätautien klinikka (nykyisin Alkon fysiologinen laboratorio) ja Matti O. Huttunen, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, psykiatrian klinikka.
- 047 Alkoholinkäyttö ja kuolleisuus. Aihetta koskeva katsaus "Alcohol use and mortality" esitettiin Maailman väestötutkimusliiton (International Union for the Scientific Study of the Population) seminaarissa "Biological and social aspects of mortality and the length of life" Fiuggi Termessa, Italiassa 13.-16.5.1980. Tekstiä on sen jälkeen hiottu ja se on lähetetty julkaistavaksi väestötutkimusliiton kirjasarjassa. Empiiristä aineistoa on analysoitu henkilövuositekniikan ja eloonjäämismallien avulla. Aiemmat henkilövuosilaskelmat osoittautuivat virheellisiksi, joten ne uusittiin kokonaan. Eloonjäämismalleista parhaiten sopivaksi osoittautui Weibullin malli. Tutkimuksesta on valmistunut käsikirjoitus "Ethanol intoxication, hangover, and mortality". Tuloksia on esitelty Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen ja Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitoksen tutkimuskokouksissa. Tutkija: Kari Poikolainen, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 052 Alkoholin kulutus, tuotanto ja kauppa II maailmansodan jälkeen. Projektista on ilmestynyt yhteenveto "Alkoholin kulutus ja elinolojen muutos toisen maailmansodan jälkeen" Sosiaalipolitiikan vuosikirjassa 1980. Vuoden loppuun mennessä valmistui vielä uusinta-analyysi 1968 ja 1976 haastatteluaineistoista. Siinä täsmennetään aikaisemmin kehiteltyjä tuloksia elinolojen muutoksen ja alkoholin kulutuksen kasvun välisistä yhteyksistä Suomessa. Projekti on viety näin päätökseen. Tutkija: Pekka Sulkunen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 057 Alkoholin vaikutus keskushermoston solukalvojen rakenteisiin. Tutkimuksessa on edelleen seurattu koe-eläimille pitkäaikaisella alkoholialtistuksella aiheutetun vieroitustilan suhdetta aivosolukalvojen kalsiumvälitteiseen fosfolipidivaihduntaan.

Aivokudosleikkeissä fosfolipidien vaihtuminen kytkeytyy selvästi kudoksen energia-aineenvaihdunnasta riippumattomasti muutoksiin ärtyvyystilassa. Alkoholivieroitusstilassa koe-eläimillä todettiin voimakkaita hermostollisia yliärtyvyysoireita. Sähköstimulointi vähensi selvästi fosfolipidileimautumista. Vieroitusoireisten koe-eläinten aivokudosleikkeissä todettiin mielenkiintoinen "vastustava" response sähköstimuloinnin leimautumista vähentävälle vaikutukselle. Uusimman ja vielä loppuun suorittamattoman koesarjan tarkoituksena on selvittää voidaanko alkoholilla in vitro modifioida tätä vieroitusoireisten koe-eläinten aivoleikkeissä todettua ilmiötä, kun tiedetään alkoholin voimakkaasti vaikuttavan balansoivasti oiretasolla. Tutkija: Pekka Virtanen, Alkoholitutkimussäätiö.

- 058 Suomen raittiusliike 1890-luvulta kieltoain toteuttamiseen saakka. Kertomusvuoden aikana on julkaistu artikkeli "Dryckesstrejkrörelsen". Käsikirjoitusvaiheessa ovat selvitykset Suomen työväenliikkeen kielto-lakikannasta sekä raittiusliikkeestä esipoliittisena liikkeenä. Tutkija: Irma Sulkunen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 059 International Study of Alcohol Control Experiences (ISACE). ISACE pyrkii kokonaisvaltaisiin ja vertailukelpoisiin kuvauksiin alkoholi-olojen kehityksestä yhteiskunnalliselta rakenteeltaan ja juomis-perinteeltään erilaisissa maissa. Projektiin osallistuu tutkijoita Alankomaista, Irlannista, Kanadasta, Puolasta, Sveitsistä ja Yhdysvalloista. Säätiö on solminut projektia koskevan yhteistyö-sopimuksen Maailman Terveysjärjestön Euroopan aluetoimiston kanssa. Projektiryhmän kolmas yhteinen kokous pidettiin Serockissa Puolassa vuoden 1980 huhtikuussa. Kokouksessa käsiteltiin kansallisia osa- ja loppuraportteja ja aineistoa kansainvälistä loppuraporttia varten. Kertomusvuoden aikana suomalainen tutkimusryhmä on laatinut eräitä osaraportteja, viimeistellyt kansallisen loppuraportin sekä toimittanut kansainvälistä loppuraporttia. ISACEn suomalaiseen projektiryhmään ovat vuoden aikana kuuluneet: Klaus Mäkelä (projektin kansainvälinen koordinoija), Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos, Hannu Mäkinen, Pekka Sulkunen, Alkoholitutkimus-säätiö ja Esa Österberg, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.

- 060 Päivätanssien alkoholin käyttö, sukupuoliroolit ja funktiot. Tutkimus valmistui heinäkuussa ja ilmestyi marraskuussa 1980 kirjana. Aihetta käsittelevä artikkeli ilmestyi myös vuoden aikana. Washingtonissa 1979 pidetty esitelmä päivätansseista naisten juomistilanteena on painossa. Tutkimus on viety päätökseen. Tutkija: Elina Haavio-Mannila, Helsingin yliopiston sosiologian laitos.
- 061 Asunnottomat alkoholistit sosiaalilääketieteellisenä ongelmana. Tutkimuksen kohteena on asunnottomien alkoholistien muodostaman ongelman kehittyminen ja muuntuminen Helsingissä 1937-1977 sekä terveys-, sosiaali-, poliisi-, asunto- ja alkoholiviranomaisten ja yksityisten hyväntekeväisyys- ja majoitusjärjestöjen toiminta ongelman ratkaisemiseksi. Yleistä asunnottomuutta sekä naimattomien, eronneiden ja leskeytyneiden miesten asemaa valotetaan. Tutkimuksen aineisto on kerätty ja kirjoitustyö on käynnissä. Tutkija: Ilkka Taipale, Alkoholitutkimussäätiö.
- 062 Työttömyys ja alkoholinkäyttö. Tutkimuksen loppuraportti on valmistunut nimikkeellä "Työttömyys ja nuorten alkoholinkäyttö - tutkimus työttömyydestä, 156 tamperelaisesta ammattikoulun käyneestä pojasta ja alkoholinkäytöstä". Tutkimustuloksia on esitelty myös artikkelina "Työttömyys ja työttömien alkoholinkäyttö". Loppuraportti on viimeistelyvaiheessa. Tutkimus on näin viety päätökseen. Tutkija: Jyrki Jyrkämä, Alkoholitutkimussäätiö.
- 063 Alkoholiehtoinen sairastavuus Suomessa 1969-1975. Sairaalahoitojen määrän enentymistä tarkasteleva artikkeli "Increase on alcohol-related hospitalizations in Finland 1969-1975" on ilmestynyt vuoden aikana. Sairauskertomustietojen ja poistorekisteritietojen yhdenmukaisuutta koskeva käsikirjoitus "Miten luotettava on sairaalapoistorekisteri" on viimeisteltävänä. Aineistosta on suoritettu alueellisia tarkasteluja. Tutkimus on viety päätökseen. Tutkija: Kari Poikolainen, Helsingin yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 064 Psykofarmaka i Norden i kontrollpolitiskt perspektiv. Aineiston keruu jatkui samanaikaisesti, kun siirryttiin raportointivaiheeseen. Vuoden aikana julkaistiin joitakin artikkeleita, ja sen lisäksi

oli vuoden vaihteessa muutama hyväksytty julkaistavaksi. Yhtenäistä yhteistä loppuraporttia monografian muodossa suunniteltiin ja ryhdyttiin kirjoitustyöhön. Tutkimusta vaikeuttavana tekijänä oli edelleen tietojen saanti. Pohjoismainen tutkijaryhmä kokoontui vuoden aikana kaksi kertaa. Tutkijat: Kettil Bruun, Alkoholitutkimussäätiö, Elna Hemminki ja Ilpo Koskikallio, Suomen Akatemia.

- 065 Pohjoismainen alkoholikysely. Tutkimus on yhteispohjoismainen tutkimus, joka kartoittaa juomatapoja, alkoholiasenteita ja alkoholin käytön seurauksia sekä niiden välisiä yhteyksiä eri maissa. Vuonna 1979 kerättiin Islannissa, Norjassa, Ruotsissa ja Suomessa kyselyaineisto, joka perustui kussakin maassa 20-60-vuotiasta väestöä edustavaan 3 000 hengen otokseen. Kertomusvuoden aikana analysoitiin aineistojen vertailukelpoisuutta, rakennettiin yhdistetyt mittarit ja sovittiin jatkoanalyysijä varten tarvittavista lisätoimista. Pohjoismainen alkoholikysely kuuluu syksyllä 1979 toimintansa aloittaneen Pohjoismaisen päihdetutkimuslautakunnan ohjelmaan. Suomesta tutkimuksen toteuttamiseen ovat kertomusvuonna osallistuneet Klaus Mäkelä ja Jussi Simpura, Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos.
- 068 Alkoholi, ravinto ja maksa. Tutkimuksessa on edelleen keskitytty alkoholiaineenvaihdunnan muutoksiin kroonisilla alkoholisteilla. Tulokset osoittavat, että alkoholin palamisnopeus on alkoholisteilla voimakkaasti lisääntynyt, mahdollisesta lievästä maksavauriosta huolimatta, välittömästi sairaalaan oton jälkeen. Samanaikaisesti akuutti alkoholinanto voi johtaa osalla veren asetaldehydipitoisuuden kohoamiseen. Tämä ilmiö on seuraus sekä lisääntyneestä alkoholin palamisnopeudesta että alentuneesta maksan asetaldehydidehydrogenaasipitoisuudesta. Myös maksan alkoholidehydrogenaasi- ja maitohappodehydrogenaasipitoisuudet ovat normaalia alhaisemmat kroonisilla alkoholisteilla. Näin tapahtuu myös muiden suhteellisen vaikea-asteisten ei-alkoholimaksasairauksien yhteydessä. Atyypistä ja anoidista ADHta esiintyy suomalaisväestössä suunnilleen samalla frekvenssillä kuin muuallakin Euroopassa. Tutkimukset viittaavat lisäksi siihen, että osalla alkoholisteilla alkoholin aiheuttama maksan hapetuspelkistystilan muutos voi olla pysyvä nimenomaan korkeammissa alkoholipitoisuuksissa. Jatkotutkimuksia kuitenkin tarvitaan, jotta saataisiin

selville, liittyykö tämä ilmiö alkoholimaksasairauden patogeneesiin. Tutkijat: Mikko Salaspuro, Pekka Pikkarainen ja Hannu Nuutinen, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, II sisätautien klinikka.

- 069 Väkijuomien raju käyttö ja uhma suomalaisen kansanluonteen piirteenä. Tutkimus on läpiviety ja suomenkielinen käsikirjoitus on valmistunut julkaisua varten. Tutkija: Sakari Sariola, Department of Sociology, University of Kansas.
- 070 Alkoholi ja arkipäivä. Tutkimuksessa tarkastellaan juomisen sosiaalisten merkitysten historiallista muutosta. Erityisenä historiallisena tutkimuskohteena on 1800-luvun Englannin työväenluokan alkoholinkäyttö. Tutkimus on raportointivaiheessa ja valmistuu alkuvuodesta 1981. Tutkija: Pasi Falk, Alkoholitutkimussäätiö.
- 071 Alkoholivalistustutkimus. Tutkimusvuoden aikana on analysoitu noin sadan vaikuttajajaksilon alkoholipoliittisia asenteita selvittävän intensiivihaastattelun tuottamaa aineistoa. Viimeiset haastattelut suoritettiin alkuvuodesta, haastattelut purettiin nauhoilta tekstiliuskoiksi ja niiden analyysissä on käytetty kvalitatiivisen sisällönanalyysin menetelmää. Tuloksia esittelevä raportti valmistuu vuoden 1981 alussa. Siihen sisältyvät myös koko väestön alkoholipoliittisia asenteita kartoittavan gallupin tulokset. Lehdistön alkoholikirjoittelun erittelyä jatkettiin vuoden puoliväliin saakka. Keväällä valmistui projektin väliraporttina esitelmä "Alcohol Education and Alcohol Policy" ICAAn konferenssiin. Tutkimusvuoden viimeisten kuukausien aikana on kirjoitettu tutkimusraporttia "Raittiuskasvatuksesta alkoholivalistukseen. Suomen sanomalehdistön alkoholikirjoittelun linjat vuosina 1951-1978". Se valmistuu alkuperäisen aikataulun mukaisesti vuoden vaihteessa. Tutkijat: Marja Holmila ja Matti Piispa, Alkoholitutkimussäätiö.
- 072 Työn ja työolosuhteiden merkitys työntekijöiden alkoholinkäyttöä säätelevänä tekijänä. Projekti on ollut pysähdyksissä 15.2. - 15.9. 1980 välisen ajan. Työn kenttävaihe on käynnistynyt syksyllä. Vertailuryhmän keskuudessa suoritetaan aineiston keruuta osallistuvan havainnoinnin menetelmällä kahden kuukauden ajan. Tutkija: Marja-Liisa Honkasalo, Alkoholitutkimussäätiö.

- 073 Alkoholitutkimusaineistojen tilastollisten analyysimenetelmien kehittäminen. Tutkimuksen tavoitteena on kehittää alkoholin kulutuksen tutkimiseen soveltuvaa tilastotieteellistä metodiikkaa ja soveltaa sitä vuosien 1968, 1969 ja 1976 suuriin kulutustutkimusaineistoihin. Kertomusvuotena on laadittu esitutkimusraportti ja varsinaisen tutkimuksen alettua 1.6.1980 on keskitytty kulutuksen mittaamiseen ja kulutuksen muutosten kuvaamiseen tilastollisilla malleilla. Tutkija on vierailut syys-marraskuussa Uppsalan yliopiston tilastotieteen laitoksen yhteydessä toimivassa, muutoksen analyysiin suuntautuneessa tutkijaryhmässä. Tutkija: Timo Alanko, Alkoholitutkimussäätiö.
- 074 Päihdehuollon asiakkaan hoitosuunnitelma ja sen toteutuminen. Tutkimuksen tavoitteena on selvittää, miten päihdeasiakkaan hoitosuunnitelma syntyy, mikä on sen sisältö, miten se muotoutuu hoitoprosessin aikana sekä viimeisenä vaiheena tarkastella, miten se toteutuu. Tutkimus kohdistuu päihdehuollon avohuoltoon. Lähtökohtana on toiminut kirjallisen hoitosuunnitelmakäytännön kokeilu päihdepoliklinikalla. Ensisijaisesti tutkimuksessa ollaan kiinnostuneita uuden käytännön toteutumisen tarkastelusta ja kokemusten saamisesta siitä, mitä mahdollisuuksia ja mitä hyötyä on laajentaa kokeiltavaa hoitosuunnitelmakäytäntöä rutiininomaiseksi käytännöksi. Tutkimus käynnistyi 1.8.1980. Loppuvuosi on käytetty A-klinikkatoimen hoitopaikoista sekä PAVI-toimistosta kerättävien näytteiden valintakriteereiden selventämiseen, asiakkaiden resursseja ja ongelmia kartoittavan haastattelulomakkeen sekä hoitosuunnitelmalomakkeen muotoilemiseen sekä näiden koekäyttöön hoitopaikoissa. Lisäksi on käyty useita keskusteluja hoitopaikkojen työntekijöiden kanssa tutkimuksen sisällöstä sekä aineiston keruun konkreettisesta toteuttamisesta. Tutkimus jatkuu voimassa olevan aikataulun mukaan vuoden 1982 loppuun. Tutkijat: Anja Sirén ja Rauno Mäkelä, Tampereen yliopiston kansanterveystieteen laitos.
- 075 Asuntola, alkoholi ja väkivalta. Tutkimus käynnistyi 1.9.1980. Ensimmäiset osa-aineistot on vuoden loppuun mennessä kerätty ja niiden pohjalta on problematiikkaa terävöitetty. Tutkija: Heikki Katajisto, Alkoholitutkimussäätiö.

- 076 Alkoholi ja aivoverenkiertohäiriöt: epidemiologinen ja kokeellinen tutkimus. Haastattelemalla aivoveritulppaan ja lukinkalvon alaiseen verenvuotoon sairastuneita potilaita sekä heidän omaisiaan ja ystäviään pyritään selvittämään, onko jatkuva runsas alkoholin käyttö tai satunnainen humaltila riskitekijä näissä sairauksissa. Vapaaehtoisten koehenkilöiden avulla tutkitaan alkoholin aiheuttamia muutoksia veren hyytymisherkkydessä sekä humalan että sitä seuraavan krapulan aikana. Tutkijat: Matti Hillbom, Markku Kaste, Leo Tarssanen, Vesa Rasi ja Riitta Johnsson, Helsingin yliopistollinen keskussairaala, neurologian klinikka.
- 077 Viritysteoria ja alkoholin psykologiset vaikutukset. Kertomusvuonna on valmistunut esitutkimusraportti viritysteorian tarjoamista mahdollisuuksista tulkita psykologisen alkoholitutkimuksen tuloksia entistä yhtenäisemmin ja kokonaisvaltaisemmin tiedostamattomien psyykkisten viritysten ja tietoisuuden muuttuneena suhteena. Tutkimuksen tarkoituksena on jatkossa selvittää kokeellisesti alkoholin psykologisia vaikutuksia viritysteoreettisesta viitekehuksesta lähtien. Tutkijat: Anja Koski-Jännes ja Kirsti Kyntäjä, Alkoholitutkimussäätiö.
- 078 Turvakotitutkimus. Tutkimuksen tarkoituksena on kuvata suomalaisten turvakotien toimintaa ja erityisesti alkoholin osuutta perheväkivallassa. Tutkimusaineisto kerätään havainnoimalla ja haastattelemalla Helsingin, Oulun, Turun ja Kotkan turvakodeissa keväällä 1981. Tutkijat: Teuvo Peltoniemi ja Tuija Mäkinen, Alkoholitutkimussäätiö.
- 079 Keskiolutmarssi. Tutkimuksessa pyritään kartoittamaan syyskuussa 1980 Helsingissä järjestetyn ns. keskiolutmarssin ja siihen osallistuneiden taustaa ja tavoitteita. Tiedosto on kerätty tekemällä kyselyt marssiin osallistuneille henkilöille ja eräille järjestöille, havainnoimalla, haastattelemalla ja kokoamalla aiheeseen liittyvät lehtiartikkelit. Vuoden vaihteessa käsikirjoitus oli valmisteilla. Tutkija: Hannu Mäkinen, Jyväskylän yliopiston yhteiskuntapolitiikan laitos.

A p u r a h a t

Vuoden aikana myönnettiin apurahoja kaikkiaan 930.510 mk, joista tutkimus-
sopimusapurahoja 680.510 mk. Pisin tutkimussopimus ulottuu vuoden 1982
loppuun saakka. Valtaosa apurahoista myönnettiin syksyllä tapahtuneen
haun perusteella. Tällöin käsiteltiin 51 hakemusta, ja apuraha myönnettiin
26 hakijalle.

Varsinaiset apurahat:

LL Stig-Eyrik Björkqvist 8.000 mk:

Alkoholin vaikutus normaalihenkilöiden uneen

FT Pirkko Huttunen 10.000 mk:

Alkoholin vaikutus lämmönsäätelykeskuksen amiineihin ja lämmöntuottoon
ankarassa kylmässä

LL Raimo Hyttinen 12.000 mk:

Alkoholipsykoosiin sairastuminen Oulun läänissä miesten keskuudessa

LKT Juhani Juntunen 20.000 mk:

Alkoholin ääreis- ja keskushermostovaikutuksien kokeellinen ja kliininen
tutkimus

LL Helena Karsikas 20.000 mk:

Lasten ja nuorten alkoholimyrkytykset

LL Raimo Kettunen 10.000 mk:

Alkoholin välittömät verenkiertovaikutukset

FK Pirjo Koskinen-Ollonqvist ja SHJ Sirkka Paavilainen 15.000 mk:

Terveyskasvatuksessa käytettävän alkoholiaiheisen aineiston analyysi

FK Matti Laine 9.500 mk:

Alkoholismi ja neuropsykologiset häiriöt

LKT Heikki Lang ja LKT Ilkka Lehtinen 13.300 mk:

Alkoholin yksilöllinen vaikutus ihmisen keskushermostoon

LKT Timo Lehtonen ja LL Mirja Ruutu 5.200 mk:

Alkoholin vaikutus virtsarakon toimintaan

Vs prof. Ralf Lindman 20.000 mk:

Alkoholi ja uhan kognitiiviset arviot

FK Kirsti Louhivuori 6.000 mk:

Tilastollisten ryhmittelymenetelmien vertailu juomiskerta-aineistojen avulla

Psykologi Tapani Mäkinen 8.000 mk:

Alkoholin ja muiden häiriötekijöiden vaikutus kolmiulotteisen näkemisen ja reaktioajan väliseen toimintasuhteeseen

LKT Matti Möttönen, dos. Antti Penttilä, LL Antti Männikkö, LL Pekka Karhunen ja lääk.opisk. Kimmo Liesto 10.000 mk:

Alkoholi ja äkillinen sydänkuolema

FK Eeva-Kaarina Salmio 20.000 mk:

Kunnallinen alkoholipolitiikka v. 1866-1914

LKT Markku Savolainen, lääk.yo Anja Pikkukangas ja lääk.yo Ritva Väänänen 7.000 mk:

Alkoholirasvamaksan syntymekanismi

VTK Jukka-Pekka Takala 15.000 mk (Heikki Wariksen apuraha):

Raittiusaate talonpoikaisliikkeessä ja sen ideologiassa

VTT Paavo Uusitalo 11.000 mk:

Virkamiehen väkivaltaisen vastustamisen laadulliset muutokset 1960-luvulta 1970-luvulle erityisesti juopumuskäyttäytymisen kannalta

Dos. Ismo Virtanen, LKT Pekka Kurki, LL Veli-Pekka Lehto ja LL T. Vartio 30.000 mk:

Sidekudosproteiinien synteesin aktivoituminen ja hyaliinin kertyminen maksan fibroottisissa ja kirroottisissa prosesseissa

Tutkimussopimusapurahat:

VTK Timo Alanko 90.700 mk:

Alkoholitutkimusaineistojen tilastollisten analyysimenetelmien kehittäminen.
Tutkimussopimus 1.6.1980 - 31.12.1982.

VTK Pasi Falk 41.000 mk:

Alkoholi ja sukupuoli. Tutkimussopimus 1.1.1981 - 31.12.1981.

LKT Matti Hillbom, LKT Markku Kaste, LKT Leo Tarssanen, LL Vesa Rasi ja
LL Riitta Johnsson 43.720 mk:

Alkoholi ja aivoverenkiertohäiriöt: epidemiologinen ja kokeellinen tutkimus.
Tutkimussopimus 1.12.1980 - 30.11.1981.

VTL Marja Holmila ja YM Matti Piispa 126.000 mk:

Alcohol Education: Problems and Perspectives. Tutkimussopimus 1.1.1981 -
31.12.1981.

HuK Heikki Katajisto 38.300 mk:

Asuntola, alkoholi ja väkivalta. Tutkimussopimus 1.9.1980 - 31.8.1981.

VTK Anja Koski-Jännes 20.000 mk:

Esitutkimus; Alkoholi ja psyykkiset viritykset.

VTL Anja Koski-Jännes ja FK Kirsti Kyntäjä 80.300 mk:

Viritysteoria ja alkoholin psykologiset vaikutukset. Tutkimussopimus
1.12.1980 - 31.7.1981.

VTL Teuvo Peltoniemi ja VTK Tuija Mäkinen 46.200 mk:

Turvakotitutkimus. Tutkimussopimus 1.12.1980 - 30.11.1981.

LKT Kari Poikolainen ja lääkäri Päivi Kärkkäinen 12.390 mk:

Esitutkimus; Epäterveellisen alkoholin käytön toteaminen.

YK Anja Sirén ja LKT Rauno Mäkelä 145.900 mk:

Päihdehuollon asiakkaan hoitosuunnitelma ja sen toteutuminen: Yhden vuoden
seurantatutkimus. Tutkimussopimus 1.8.1980 - 31.12.1982.

FL Irma Sulkunen 27.000 mk:

Raittiusliike suomalaisessa yhteiskunnassa 1870-luvulta vuoteen 1914:

Raittiusliikkeen jäsenstrukturi. Tutkimussopimus 1.5.1981 - 31.12.1981.

M u u t o i m i n t a

Muu toiminta kotimaassa

Oikeusministeriö vahvisti 3.1.1980 säätiön uudet säännöt. Olennaiset muutokset koskevat työvaliokunnan asemaa niin, että hallitus voi valtuuttaa työvaliokunnan päättämään tulo- ja menoarvion puitteissa pienehköjen apu- ja määrärahojen myöntämisestä ja toimimaan muutoinkin säätiön puolesta silloin, kun sitä säätiön joustavan toiminnan kannalta voidaan pitää perusteltuna ja tarkoituksenmukaisena. Sääntöjen muutoksen pohjalta säätiön hallitus hyväksyi työvaliokunnan valtuudet tarkennettuina kokouksessaan 23.4.1980.

Kettil Bruunin anottua eroa säätiön tutkimusjohtajan toimi julistettiin haettavaksi. Työvaliokunnan esityksestä hallitus valitsi yksimielisesti Klaus Mäkelän uudeksi tutkimusjohtajaksi.

Säätiö antoi kertomusvuoden aikana lausuntonsa Pohjoismaiden neuvostolle päihdeongelmia koskevan pohjoismaisen yhteistyön tehostamisesta.

Vuoden 1979 apuraha-anomusten käsittelyn yhteydessä todettiin olevan kiinnostusta hoitotutkimusten suorittamiseen. Anomusten heikkouden vuoksi säätiö järjesti hoitotutkimusseminaarin Alkon koulutuskeskuksessa Vuorannassa 9.5.1980. Seminaariin osallistui 45 henkilöä, esitelmän pitivät Kettil Bruun, Matti Huttunen, Hannu Mäkinen, Pertti Neuvonen, Kari Poikolainen ja Annikki Savio sekä kommenttipuheenvuorot Sulo Aho, Paavo Koistinen ja Lasse Murto.

Kettil Bruun on on ollut kertomusvuoden aikana Päihdeasiainneuvottelukunnan ja A-klinikkasäätiön valtuuskunnan jäsen.

Kettil Bruun esitelmöi aiheesta "Alkoholiongelman käsittely kansainvälisissä elimissä" Päihdepoliittisilla luentopäivillä, jotka pidettiin Helsingissä 5.-6.1.1980.

Klaus Mäkelä esitelmöi aiheesta "Alkoholipoliittiset näkymät" A-klinikkasäätiön ja Suomen Mielenterveysseuran järjestämässä seminaarissa "Alkoholin käyttö ja mielenterveys", joka pidettiin Helsingissä 10.-11.4.1980.

Kettil Bruun ja Juha Partanen informoivat alkoholipoliittisista tutkimuksista Alkon hallintoneuvostossa 17.9.1980.

Kettil Bruun piti juhlaesitelmän A-klinikkasäätiön 25-vuotisjuhlassa 9.10.1980 Helsingin yliopiston juhlasalissa.

Alkoholiongelmat ja psykiatria -seminaarissa Helsingissä 11.-12.12.1980 piti Kettil Bruun esitelmän aiheesta "Lähtökohdat ja hoidon tutkiminen", Klaus Mäkelä aiheesta "Miten WHO on ottanut kantaa alkoholiongelmiin" ja Jussi Simpura aiheesta "Suomalaiset juomatavat".

Kansainvälinen yhteistyö

Yhteispohjoismainen päihdetutkimuslautakunta jatkoi toimintaansa Helsingistä käsin. Lautakunnan suomalaiset jäsenet ovat Kettil Bruun, Esa Österberg ja Håkan Hellberg, varamiehinä Kari Poikolainen, Leo Hirvonen ja Jarkko Eskola. Puheenjohtajana on toiminut Kettil Bruun. Lautakunta järjesti kaksi seminaaria Suomessa: Nordisk seminarium om alkohol och ekonomi, 1.-2.9.1980 Alkon koulutuskeskuksessa Vuorannassa ja Socialisation av barn och alkohol, 3.-5.9.1980 Säästöpankkiopistolla Espoossa. Jälkimmäisen seminaarin järjestelyihin otti osaa myös Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos. Kettil Bruun osallistui lautakunnan järjestämään Strategisk ledelse av alkoholproblematiken -seminaariin Maribossa Tanskassa 14.-16.1.1980.

Tutkijavaihto Ontarion Addiction Research Foundationin kanssa on jatkunut. Torontossa olivat helmi-maaliskuun Tuula Muhonen ja Sirkka-Liisa Säilä, joka matkansa aikana piti Torontossa esitelmän aiheesta "Trial closures of Alko retail outlets on Saturdays and effects on alcohol consumption and police arrests for drunkenness". Aiheeseen liittyen hän piti

Helsingissä työpaikkaterapeutitoiminnan seurantaröryhmän kokouksessa 12.5. 1980 esitelmän aiheesta "Addiction Research Foundationin tutkimustoiminta ja alkoholistien hoito Ontariossa". Tuula Muhonen jätti säätiölle raportin työskentelystään ARFssa.

Suomessa vierailivat noin puolentoista kuukauden ajan Eric Single, joka esitelmöi Alkoholitutkijain seurassa sekä Norman Giesbrecht, joka puolestaan esitelmöi Oikeuspoliittisella tutkimuslaitoksella.

WHO:n kanssa yhteistyö on jatkunut monella tasolla. WHO pyysi Kettii Bruunilta Guidelines for Prevention of Drug Dependence -projektiin Suomea koskevan raportin. Bruun kirjoitti sen yhdessä Matti Virtasen, Alkon tiedotuspalvelu, kanssa. Klaus Mäkelä on WHO:n Expert Advisory Panelin jäsen ja osallistui Temporary Advisorina WHO:n Euroopan aluetoimiston joulukuun 14.-19. Dublinissa Irlannissa järjestämään kokoukseen "Workshop on the Epidemiology and Prevention of Alcohol and Drug-Related Problems".

ICAA:n järjestämässä kokouksessa "26th International Institute on the Prevention and Treatment of Alcoholism" 9.-14.6. Cardiffissa esittivät seuraavat tutkijat säätiön tutkimuksia: Pasi Falk, Klaus Mäkelä, Juha Partanen, Teuvo Peltoniemi ja Matti Piispa. Lisäksi säätiö rahoitti Hannu Pösön esitelmämatkan kokoukseen. ICAA:n Assemblyn kokouksessa 14.6. säätiötä edusti Usko Puustinen. Kokouksiin osallistui myös säätiön puolesta Kai Sievers.

Sosiaali- ja terveysministeriö, sosiaalihallitus, Alkoholitutkimussäätiö ja Alkoholipoliittinen tutkimuslaitos järjestivät Helsingissä 22.-24.9.1980 suomalais-puolalaisen seminaarin "Alcohol and Work". Säätiön edustajana seminaarin järjestelytoimikunnassa ja seminaarissa toimi Jussi Simpura. Seuraavat tutkijat esittivät säätiön toimintaan liittyviä tutkimuksiaan: Marja-Liisa Honkasalo, Eero Lahelma, Juha Partanen, Marja Holmila, Matti Piispa, Aarno Salaspuro ja Jussi Simpura.

ISACE-projekti on jatkunut suunnitelmien mukaisesti. Kolmas työkokous pidettiin 14.-22.4.1980 Serockissa Puolassa. Suomesta osallistuivat Klaus Mäkelä, Hannu Mäkinen, Pekka Sulkunen ja Esa Österberg.

Muista esitelmistä ja kokouksista mainittakoon:

Kettil Bruun osallistui Pohjoismaisen psykofarmakaprojektin tutkija-kokoukseen Bergenissä 11.-14.2.1980.

Klaus Mäkelä osallistui 13.-14.2.1980 Umeåssa järjestettyyn Seminariet om framtidens önskade sociala förhållanden -seminaariin ja piti siellä esitelmän aiheesta "Den sociala alkoholfrågans framtid".

Kettil Bruun oli 7.4.1980 Oslossa Norjan sosiaaliministeriön kutsumana ja 8.4.1980 Tukholmassa Forskningsrådsnämndenin kokouksessa.

17.-19.4.1980 pidettiin Helsingissä XI Annual Meeting on Biological Alcohol Research -kokous. Järjestäjänä oli Alkon fysiologinen laboratorio. Leo Hirvonen edusti kokouksessa säätiötä.

Klaus Mäkelä osallistui Helsingissä 19.-21.5.1980 järjestettyyn Pohjoismaiden alkoholiyhtiöiden konferenssiin ja piti siellä esitelmän "Aktuellt om alkoholkonsumtionen i Norden och i andra länder".

Kettil Bruun piti esitelmän aiheesta "Utgångspunkter för alkoholpolitiken i Norden" sosiaali- ja terveysministeriön järjestämässä "Nordisk konferens om alkoholpolitiken" -konferenssissa 29.-30.9.1980.

Klaus Mäkelä ja Jussi Simpura osallistuivat yhteispohjoismaisen alkoholi-kyselyn kokoukseen Oslossa 14.-15.10.1980.

Pekka Sulkunen otti kutsuttuna osaa Second Seminar on Alcohol Prophylaxis in Europe -kokoukseen Strasburgissa tammikuussa. Hän piti siellä esitelmän "Prevention of Alcohol Problems in Western Europe - Some Views of a Research".

Kettil Bruun ja Klaus Mäkelä osallistuivat Puerto Ricossa Yhdysvaltojen tiedeakatemian järjestämään kokoukseen "Workshop on Alcohol Policies" 15.-17.5.1980. Bruun piti siellä alustuksen aiheesta "The challenge posed by current trends in alcohol use and consequences" ja Mäkelä aiheesta "The mechanisms, outer limits, and perverse effects of government alcohol policies".

Kettil Bruun osallistui kutsuttuna Committee on Medical Research of the EECn järjestämään kokoukseen Brysselissä 6.-8.10.1980. Hän piti siellä esitelmän "Drug problems: The feasibility of practical and fruitful relationship between research and policy".

T a l o u s

Säätiön menot nousivat 1.164.308 markkaan vuonna 1980. Valtaosa, 820.549 mk, käytettiin tutkimustoimintaan. Kirjojen myynnistä kertyi tuloja 4.308 mk. Säätiön menot eivät anna oikeata kuvaa kokonaismenoista, koska Alkoholioliittisen tutkimuslaitoksen kanssa tehdyn sopimuksen mukaan Alko suorittaa valtaosan hallintoon liittyvistä kuluista.

SÄÄTIÖN TOIMINTAAN LIITTYVÄT JULKAISUT

- Alkohol- och narkotikaproblem i Norden - orsaker och behandlingsmetoder. Seminarium anordnat av Nordiska rådets social- och miljöutskott. Kolding den 23-25 oktober 1979. NU-serien B 1979:14, Stockholm 1979.
- Bruun, Kettil: Alkoholipolitiikka 1970-luvulla. Sosiaalinen aikakauskirja 74(6):50-56, 1980.
- Bruun, Kettil: Keksinnön tausta. Tiimi 6:5-11, 1980.
- Bruun, Kettil: Liver cirrhosis mortality as an indicator of the prevalence of heavy alcohol use: A brief comment on Skog. British Journal of Addiction 75:365-366, 1980.
- Bruun, Kettil & Hannu Turakka: Läkemedelskontrollen i Finland 1950-1979. En systembeskrivning gjord för projektet "Kontrollpolitik och psykofarmaka". Kuopion korkeakoulun julkaisuja. Yhteiskuntatieteet. Sarja tilastot ja selvitykset 1/1980.
- Falk, Pasi: Malja Sinulle. Teoksessa: Pullon henki, Helsinki 1980.
- Falk, Pasi & Pekka Sulkunen: Suomalainen humala valkokankaalla - suomalaisen miehen myyttinen fantasia. Sosiologia 17(4):257-270, 1980.
- Haavio-Mannila, Elina & Raija Snicker: Päivätanssit. WSOY, Juva 1980.
- Haavio-Mannila, Elina & Raija Snicker: Traditional sex norms and the innovative function of afternoon dancing. Teoksessa: Interweave of Social Roles: Women and Men, Vol. 1:221-245. JAI Press Inc. 1980.
- Hemminki, Elina: Study of information submitted by drug companies to licensing authorities. British Medical Journal 22 March, 833-841, 1980.
- Hemminki, Elina & Kettil Bruun: Läkemedelsbestånd och läkemedelsregistrering i Norden. Nordisk Medicin 95:310-313, 1980.
- Hemminki, Elina; Terttu Pesonen & Ebba Holme Hansen: Number and type of psychotropic drugs on the Scandinavian market in 1950-1977. Drug Intelligence and Clinical Pharmacy Vol. 15:27-37, 1981.
- Holmila, Marja; Juha Partanen; Matti Piispa & Matti Virtanen: Alcohol education and alcohol policy. An interim report of Alcohol Education Research Project, presented at the Education Section of the 26th International Institute on the Prevention and Treatment of Alcoholism, Cardiff-Wales, June 9-14, 1980. Reports from the Social Research Institute of Alcohol Studies No. 139, 1980.
- Huttunen, Pirkko; J. Penttinen & J. Hirvonen: The effect of ethanol and cold-adaptation on the survival of Guinea pigs in severe cold. Z Rechtsmed 85:289-294, 1980.

- Juntunen, Juhani: Non-specific cholinesterase (ns. ChE) in peripheral neuropathies. Teoksessa: *Peripheral Neuropathies* (eds. N. Canal & G. Pozza), 99-104. Elsevier/North-Holland Biomedical Press, 1978.
- Juntunen, J.: Alcoholic polyneuropathy. Teoksessa: *Animal Models in Alcohol Research* (eds. K. Eriksson; J.D. Sinclair & K. Kiianmaa), 401-404. Academic Press, London 1980.
- Jyrkämä, Jyrki: Työttömyys ja nuorten alkoholinkäyttö. Tutkimus työttömyydestä, 156 tamperelaisesta ammattikoulun käyneestä pojasta ja alkoholinkäytöstä. *Lisensiaattityö*, Tampereen yliopisto, 1980.
- Jyrkämä, Jyrki: Työttömyys ja työttömien alkoholin käyttö. *Alkoholipolitiikka* 45:102-111, 1980.
- Laakso, M.; T. Huopaniemi; J. Hyvärinen; K. Lindros; R. Roine; H. Sippel & R. Ylikahri: Inefficacy of oxygenated drinking water in accelerating ethanol elimination in humans. *Life Sci.* 25:1369-1372, 1979.
- Lahelma, Eero: Social aspects of industrial alcoholism programmes. Teoksessa: *Alcohol Problems. Reviews, Research and Recommendations* (ed. David Robinson), 172-177. The Macmillan Press Ltd, London and Basingstoke, 1979.
- Lahelma, Eero: Industrin möter alkoholproblem med vårdhänvisningssystem. *Nordisk Medicin* 95:180-181, 1980.
- Lindman, Ralf: Anxiety and alcohol. Limitations of tension reduction theory in nonalcoholics. Reports from the Department of Psychology at Åbo Akademi, Monograph Supplement 1. Turku 1980. Väitöskirja.
- Lindros, Kai O. & Kalervo Kiianmaa (eds.): XI Annual Meeting on Biological Alcohol Research, April 17-19, 1980, Vuoranta, Helsinki, Finland. Abstracts.
- Linkola, J.; F. Fyhrquist & R. Ylikahri: Adenosine 3', 5' cyclic monophosphate, calcium and magnesium excretion in ethanol intoxication and hangover. *Acta physiol. scand.* 107:333-337, 1979.
- Linkola, J.; F. Fyhrquist; A.R. Pösö & I. Tikkanen: Electrolyte excretion in alcohol preferring and alcohol avoiding rats. *Life Sciences* Vol. 26:103-109, 1980.
- Linkola, Jaakko; Ilkka Tikkanen; Frej Fyhrquist & Maija Rusi: Renin, water drinking, salt preference and blood pressure in alcohol preferring and alcohol avoiding rats. *Pharmacology Biochemistry & Behavior* Vol. 12:293-296, 1980.
- Linnoila, M.; P.N. Prinz; C.J. Wonsowicz & J. Leppäluoto: Effect of moderate doses of ethanol and phenobarbital on pituitary and thyroid hormones and testosterone. *British Journal of Addiction* 75:207-212, 1980.

- Mäkelä, Klaus: Den sociala alkoholfrågans framtid. Alkohol och narkotika LXXIV(4):1-6, 1980.
- Mäkelä, Klaus: Differential effects of restricting the supply of alcohol: Studies of a strike in Finnish liquor stores. Journal of Drug Issues X(1):131-144, 1980.
- Mäkelä, Klaus: Prices of alcoholic beverages in Finland, 1950-1975. Reports from the Social Research Institute of Alcohol Studies No. 138, 1980.
- Mäkelä, Klaus: What can medicine properly take on? Teoksessa: Alcoholism treatment in transition (eds. Griffith Edwards & Marcus Grant), 225-233. Croom Helm: London 1980.
- Mäkelä, Klaus: Voidaanko alkoholipolitiikalla vaikuttaa päihdehuolto-ongelmiin. Tiimi 1:17-18, 1980.
- Mäkelä, Rauno: Homeless alcoholics and their care and rehabilitation in Finland. Psychiatria Fennica 1979:87-92.
- Neuvonen, Pertti J.; Erkki Elonen & Leo Tarssanen: Sotalol intoxication, two patients with concentration - effect relationships. Acta pharmacol. et toxicol. 45:52-57, 1979.
- Neuvonen, P.J. & E. Elonen: Effect of activated charcoal on absorption and elimination of phenobarbitone, carbamazepine and phenylbutazone in man. Eur. J. Clin. Pharmacol. 17:51-57, 1980.
- Neuvonen, Pertti J.; Erkki Elonen & Mauri J. Mattila: Oral activated charcoal and dapsone elimination. Clinical Pharmacology and Therapeutics Vol. 27(6):823-827, 1980.
- Peltoniemi, Teuvo: Amerikansuomalaisen raittiusliikkeen vaihteita. Alkoholipolitiikka 45:28-33, 1980.
- Peltoniemi, Teuvo: Kanadalaisia turvakoteja. Tiimi 2:21-22, 1980.
- Poikolainen, Kari: Alcohol use and mortality. International Union for the Scientific Study of Population, Seminar on Biological and Social Aspects of Mortality and the Length of Life, Fiuggi Terme, Italy, May 13-16, 1980.
- Poikolainen, Kari: Increase in alcohol-related hospitalization in Finland 1969-1975. British Journal of Addiction 75:281-291, 1980.
- Raatikainen, O.J. & P.H. Mäenpää: Ethanol and liver protein synthesis in vivo. Experientia 36:527, 1980.
- Raiffa, Howard: Konfliktien ratkaiseminen välittämisen avulla. Sosiaalipolitiikka 1980:53-65. Sosiaalipoliittisen yhdistyksen vuosikirja V. Vammala 1980.
- Raivio, Kari & Pekka Mäenpää: Alkoholit ja sikiövauriot. Duodecim 95: 357-363, 1979.

- Rinne, Heikki: Juoppojen työllisyys. Jyväskylä 1980.
- Simpura, Jussi: Juomiskertojen tyyppittely sanallisten juomiskertakuvausten perusteella. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen tutkimus-
seloste N:o 136, 1980.
- Stowell, Allan R.; Kai O. Lindros & Mikko P. Salaspuro: Breath and blood
acetaldehyde concentrations and their correlation during normal and
calcium carbimide-modified ethanol oxidation in man. *Biochemical
Pharmacology* 29:783-787, 1980.
- Sulkunen, Irma: Dryckesstreckrörelsen. *Historisk Tidskrift för Finland*
1:18-39, 1980.
- Sulkunen, Pekka: Alkoholien kulutus ja elinolojen muutos toisen maailman-
sodan jälkeen. *Sosiaalipolitiikka* 1980:129-169. *Sosiaalipoliit-
tisen yhdistyksen vuosikirja V.* Vammala 1980.
- Sulkunen, Pekka: Alkoholien kulutus ja elinolojen muutos toisen maailman-
sodan jälkeen. *Artikkeliväitöskirja.* Vammala 1980.
- Sulkunen, Pekka: Alkoholien kulutus ja käyttöarvot. *Alkoholipolitiikka*
45:262-266, 1980.
- Säilä, Sirkka-Liisa: Päihtyneiden käsittely Ontariossa ja Suomessa.
Alkoholipolitiikka 45:258-261, 1980.
- Turpeinen, Oiva: Ensimmäisen maailmansodan aikainen alkoholipolitiikka
Suomessa. Elokuusta 1914 maaliskuuhun 1917. Alkoholipoliittisen
tutkimuslaitoksen tutkimusseloste N:o 142, 1980.
- Wallenius, Riitta: Päihdekäytön seurausten tilastointi. Tutkimus tilaston
ja yhteiskunnan suhteista. Alkoholipoliittisen tutkimuslaitoksen
tutkimusseloste N:o 140, 1980.
- Ylikahri, R.H. & T. Leino: Metabolic interactions of xylitol and ethanol
in healthy males. *Metabolism* 28:25-29, 1979.
- Österberg, Esa: Alcohol policy measures and the consumption of
alcoholic beverages in Finland 1950-1975. Reports from the
Social Research Institute of Alcohol Studies No. 137, 1980.

